

farmos.polg aug. 4., K 13:10 (2 nappal ezelőtt)

címzett: én

Tisztelt Polgármester Úr!

Megkeresésére az alábbi általános tájékoztatást tudjuk nyújtani a Farnos települést érintő esetleges szúnyoggyérítés kapcsán.

A Nemzeti Népegészségügyi Központ 2020 áprilisában, 18181-1/2020/JIF számon állásfoglalást küldött meg a kormányhivatalok és a települési önkormányzatok részére, ebben tájékoztatást adnak a hazánkban aktuálisan végezhető szúnyoggyérítési technológiákról és a felhasználható vegyszerekről, valamint az érintett hatóságok és az Önkormányzatok feladatairól.

Összefoglalásként elmondható hogy hazánkban a szúnyog ártalom ellen két módon, kémiai és biológiai módon lehet védekezni. A kémiai védekezés általános hatású rovar irtószer permetezésével az kifejlett szúnyogok (imágók) ellen, míg a biológiai módszer esetén egy a szúnyoglárvákra ható szelektív hatóanyaggal történik.

Mindkét módszer végezhető földi kijuttatással, és légi kijuttatással. A légi kijuttatást 2020-tól a kémiai irtószer esetében csak külön eset engedéllyel végezhető, mert a módszer nagyon nehezen kontrolálható (több perces ülepedési idejű a permetfelhő, amelyet egy kisméretű szellő is több száz méterre elfújhat a célterületről), illetve a repülésbiztonsági alapelvek miatt repülés csak megfelelő látási viszonyok közt végezhető a települések felett. Így a még biztonságosnak tekinthető időszak csak kis részben van átfedésben a szúnyogok aktív időszakával.

Amennyiben a környezetvédelem oldaláról közelítünk a témához úgy a legfontosabb hogy a jelenleg engedélyezett szerek mindegyike a delthametrin nevű idegméregre mint hatóanyagra épül. Ez a szer nem szúnyog szelektív, mint minden méreg mindenre hat, bizonyos állatcsoport esetén a hatás taglózó, bizonyos csoportok esetén az akkut hatást veszélytelennek tartják. Az engedélyezett szintetikus piretroid (deltamethrin) hatóanyag tartalmú szerek, emlős-toxicitása ugyan kedvező, de ökológiai mellékhatásként extrém fokon mérgezőek a vízi szervezetekre. Ezért fontos hogy a szerek biztonsági adatlapjai minden esetben megkövetelik védőtávolság kijelölését az élővizektől. Ez a jelenleg használt szerek esetében 45 méterben lett megállapítva.

Természetesen ez nem azt jelenti hogy ennél nagyobb távolságból nincs hatás, hanem mindössze azt hogy vegyszerhasználat engedélyezésével foglalkozó szervek úgy ítélik meg hogy ezen távolság elégséges arra hogy jelentős károsodás ne történjen. Szükséges lenne tisztázni mit tekintünk élővíznek hiszen nem csak a patakoknak, tavakban, mocsarakban, de akár egy kisebb kerti tóban is élhetnek olyan fajok amelyeket károsíthat a gyérítés.

A szerekkel kapcsolatban fokozottan figyelni kell a helyi méhesekre, a méhészeket értesíteni szükséges, a méheket elzárni szükséges. Ezek az előírások azért szükségesek mert a szer minden rovarra lehet taglózó hatású, illetve amennyiben egy szer nem is öli meg közvetlenül az adott egyedeket úgy is mérgezésnek teszi ki azt, ez okozhat maradandó károsodást, vagy okozhatja az adott egyed pusztulását nem közvetlen módon (pl. eltévedés, repülési képesség elvesztése során áldozattá válás, koordinációs képesség elvesztése). Ezen hatások tudomásunk szerint nem kerülnek megvizsgálásra egy-egy vegyszer bevezetésekor. A természetvédelem oldaláról a rovarokra, és egyéb nem melegvérű állatokra történő egyértelmű negatív hatásokon túl felmerül kérdésként például a rovarfogyasztó madarak esetén a időszaki táplálékhiány, illetve a mérgezett, agonizáló rovarok fogyasztásából adódó mérgezés kérdése. A nem fészekhagyó madarak esetében a fiókák idegrendszere még fejletlen, így a fiókakori éhezés, és a nem ismert mértékű mérgezés hosszú távú hatása nem ismert. De erőteljesen hozzájárulhat olyan már egyéb hatások miatt is erősen megfogyatkozott madárfajok (például fecskék) állományának további csökkenéséhez amely egyértelműen elfogadhatatlan a természetvédelem oldaláról.

A fentiek alapján kijelenthető hogy a kémia vegyszerek használata a természetvédelem oldaláról kerülendő. Az általános egyéb vegyszerhasználatok így is jelentős mértékben járulnak hozzá az ökológiai válsághoz. A környezetünkben élő fajok egyedszámának és fajszerének csökkenése vitathatatlanul az egyik legnagyobb globális kihívás. Mivel a mezőgazdaság, valamint a kiskert tulajdonosok lokálisan így is jelentős mértékű vegyszert használnak, így meglátásunk szerint a további vegyszerhasználat nem kívánatos. Ráadásul a szúnyoggyérítés során a belterületek olyan területei is érintettek lehetnek, amelyek ez idáig a mezőgazdasági és kiskerti vegyszerezés hatásától védve voltak így lokálisan biodiverzitási forráspontként működve segítették a fajok újbóli visszatelepülését.

Fontos megjegyezni hogy a szúnyogfajok szaporodási stratégiája, amely nagyon gyorsan hatalmas tömegű egyed előállítását teszi lehetővé, alkalmas a kémiai védekezés kivédésére, szemben azzal hogy a szúnyogot fogyasztó fajok szaporodási stratégiája lassabb állomány növekedést tesz lehetővé. Így egy-egy irtást követően a szúnyogállomány napok, illetve hetek alatt helyreáll, de ezt a szúnyogfogyasztó fajok nem tudják követni. A közvélekedéssel ellentétben a szúnyogok legnagyobb ellenségei nem madarak közt, de még csak nem is a denevérek közt keresendők, hanem a rovarvilág tagjai közt. A ragadozó rovarok a szitakötőktől kezdve a különféle rablólegyeken át számos faj fogyaszt szúnyogot amelyeket a

vegyszeres irtással szintén kiirtunk a területről. A szúnyoggyérítés következménye hogy néhány nap illetve néhány hét után újabb és újabb irtások válnak szükségessé, mindaddig amíg a kora őszi hűvös hajnalok hatására a szúnyogállomány össze nem omlik. A természet rendje szerint.

Fontos továbbá megjegyezni hogy a rovarfajok, amelyek általánosan érintettek az irtószerek használatakor egyéb szolgáltatásokat is nyújtanak. A legegyszerűbb és legkézenfekvőbb a beporzás. Ugyanis ahogy a szerek adatlapján látható a méhek kiemelten érintettek lehetnek. Viszont nagyon sokszor elfelejtjük hogy a házi méh bezárása nem megoldás, hiszen hazánkban több száz vadméhfaj az embertől függetlenül is elvégzi a beporzást. És értelemszerűen nem lehet őket bezárni, esténként a levelek fonákán pihelve közvetlenül ki vannak téve az irtószerek hatásának.

A fentiekén túl meg kell jegyezni hogy felelős döntés esetén a vegyszer humán hatása sem hagyható figyelmen kívül. Bár ahogy már írtuk a vegyszer nem rendelkezik a felhasznált koncentrációban akut toxicitással, de minden egyes vegyszernek történő kitettség okoz, okozhat a szervezetben működési problémákat. Ez természetesen fokozottan igaz azokra az egyedekre amelyek még fejlődnek, így a magzati élet, valamint a kisgyermekes esetén a hatás nagyságrendileg erősebb lehet mint a felnőttek esetében. De ennek vizsgálata is meglehetősen gyerekcipőben jár. A kutatások korábban már igazolták hogy a kémiai szúnyogirtószereknek többszöri expozícióval kitett populációban magasabb a ADHD, azaz a gyermekkori hiperaktív figyelemzavar.

Farmos térsége, jelentős részben a helyi lakosságnak köszönhetően kiemelkedő természeti értékek megőrzéséhez járult hozzá az elmúlt évtizedek során. A farmosi lakosok sok esetben természetesen nem csak a természeti értékek szép oldalát látják. Hanem együtt élnek a tavaszi békakonzerttel, együtt élnek a gólyák által behordott táplálékmaradványokkal, együtt élnek azzal hogy az egyébként oly szép nádas, egy tűz esetén félelmetes szomszéd, és együtt éltek mindezidáig azzal is hogy a településen a szúnyogok száma meghaladja a nyári időszakban a városokban megszokott mértéket.

A helyi lakosság szerepe hangsúlyos a szúnyogártalom még elviselhető szinten tartásában. Ugyanis a hazánkban tenyésző majd 50 csípőszúnyogfaj, az életmódja alapján több csoportba osztható, vannak olyan fajok amelyek a házak körüli vízgyülemekben lelnek élettérre, és a lárváik akár egy kaspóban, egy nagyobb konzervdobozban, a eltömődött ereszcsontra, vagy épp a vízgyűjtő hordók vizében is életteret találnak. A fentiekén túl számtalan helyen lehetséges hogy mesterséges szúnyogtenyésztőhelyek vannak az életterünkben, a régi elhagyott ingatlanok medencéitől a kerti tavakon és madáritatókon át az illegálisan elhelyezett hulladékig.

Reméljük a település vezetői a fenti tájékoztatást megismerve a további

szempontokat is mérlegelve a legmegfelelőbb döntést tudják hozni.

Üdvözlettel:

Németh András
Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság
Kelet-Pest Megyei Természetvédelmi Tájégség
természetvédelmi örkerület vezető

e-mail: nemetha@dinpi.hu
tel.: +36-30/236-8351

www.dunaiopoly.hu